

MỘT SỐ BIỆN PHÁP TÀI KHÓA GÓP PHẦN THÚC ĐẨY CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ TRONG NÔNG NGHIỆP NÔNG THÔN

Ngọc Tú *

Tóm tắt: Sau hơn 10 năm triển khai thực hiện Nghị quyết 26 của Ban chấp hành Trung ương Đảng về phát triển nông nghiệp nông thôn và nông dân, phát triển nông nghiệp nông thôn và nông dân đã đạt nhiều thành tựu quan trọng. Đời sống nhân dân được nâng cao cả về vật chất lẫn tinh thần; diện mạo nông thôn kể cả vùng sâu vùng xa ngày càng thay đổi tích cực. Tuy nhiên, đời sống người dân ở vùng nông thôn còn khoảng cách xa so với đô thị, nhất là các thành phố lớn. Việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế chậm hơn dự kiến khiến cho khu vực nông thôn và nông dân vẫn còn chiếm tới 70% dân số cả nước. Vì vậy, cần phải có thêm các giải pháp tích cực để thúc đẩy phát triển nông nghiệp, nông thôn.

Từ khóa: phát triển nông nghiệp, nông dân, cơ cấu kinh tế.

Summary: After more than 10 years of implementing the Resolution 26 of the Central Committee of the Communist Party on agricultural and rural development, agricultural and rural development and farmers have made many important achievements. People's lives have been improved both physically and mentally; Rural appearance, even in remote areas, has been changing positively. However, the lives of people in rural areas are still far from urban areas, especially from big cities. The economic restructuring is slower than expected leaving rural areas and farmers still accounting for 70% of the country's population. Therefore, it is necessary to have more positive solutions to promote agricultural and rural development.

Keywords: agricultural development, farmers, economic structure.

Thành tựu bước đầu

Sau hơn 10 năm triển khai thực hiện Nghị quyết 26 của Ban chấp hành Trung ương Đảng, công tác nông nghiệp nông thôn đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Lương thực từ chỗ phải nhập khẩu, đến nay đã trở thành nước xuất khẩu gạo lớn thứ hai trên thế giới. Nhờ an ninh lương thực được đảm bảo, nên sản xuất nông nghiệp đã phát triển khá toàn diện.

Xuất khẩu nông lâm thủy sản có khối lượng lớn, đứng thứ hạng cao trên thế giới. Kinh tế nông thôn chuyển dịch theo hướng công nghiệp, dịch vụ, ngành nghề. Các hình thức tổ chức sản xuất tiếp tục được đổi mới. Kết cấu hạ tầng được tăng cường, diện mạo nông thôn cả nước có nhiều thay đổi tích cực, đời sống vật chất và tinh thần của dân cư nông thôn ngày càng được cải thiện.

* Trường ĐH KD&CN Hà Nội.

Do đặc thù của sản xuất nông nghiệp có tính rủi ro cao, hiệu quả sản xuất thấp, trong khi đó sản xuất công nghiệp và dịch vụ chậm phát triển ở khu vực nông thôn do cơ sở hạ tầng chưa đáp ứng, do đó không có điều kiện để giải quyết lực lượng lao động dư thừa ở nông thôn. Bên cạnh đó, nhiều địa phương hiện đang mãi mê chạy theo mô hình phát triển sân bay, sân golf, khu công nghiệp... làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến quỹ đất nông nghiệp. Hơn thế, đất có ruộng đất nhưng người trồng lúa vẫn nghèo khó bởi quy luật ngược “được mùa mất giá, được giá mất mùa” thì khó có thể cải thiện đời sống nông dân - tiêu chí hàng đầu về xây dựng nông thôn mới. Vì vậy, vấn đề công nghiệp hóa hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn phải được ưu tiên và chủ động giải quyết bằng các chính sách vĩ mô, trong đó việc sử dụng linh hoạt chính sách tài khóa tiền tệ có tầm quan trọng đặc biệt.

Đầu tư cho nông nghiệp nông thôn được ưu tiên hàng đầu.

Khu vực nông thôn hiện còn chiếm gần 70% dân số cả nước. Lao động đang làm việc trong nhóm ngành nông, lâm, thủy sản chiếm gần một nửa số lao động cả nước. Năng suất lao động trong nhóm ngành này chỉ bằng 1/3 năng suất lao động chung. Nhiều chỉ tiêu như thu nhập bình quân đầu người, tỷ lệ hộ gia đình được sử dụng điện, sử dụng nước sạch... còn thấp xa so với thành thị. Cơ sở vật chất kỹ thuật từ điện, đường, trường, trạm ở khu vực nông thôn còn thiếu và yếu hơn nhiều so với thành thị. Nguyên nhân sâu xa là bởi đầu tư cho lĩnh vực tam nông còn quá khiêm tốn. Số liệu thống kê cho thấy, đầu tư trong lĩnh vực này giảm dần theo thời gian. Nếu như những năm 2000 tổng vốn đầu tư cho nông nghiệp chiếm khoảng 13,8% GDP thì đến năm 2005 chỉ

còn 7,5% đến năm 2008 là 6,5% tới năm 2010 chỉ còn 6,3% . Đến giai đoạn 2015-2019 đầu tư dành cho nông nghiệp nông thôn được chú trọng hơn, nhưng cũng chỉ xoay quanh mức 10% trong khi đó lĩnh vực này đóng góp tới 22% tổng sản phẩm quốc nội.

Để phát triển kinh tế nông nghiệp nông thôn, Đảng và Nhà nước cần đặc biệt ưu tiên bố trí chi ngân sách cho lĩnh vực tam nông với mức cao hơn tốc độ tăng chi chung của ngân sách nhà nước. Trước hết là việc đầu tư cho sản xuất nông nghiệp để đảm bảo an ninh lương thực và tăng khối lượng xuất khẩu, giảm thiểu tình trạng phá nương làm rẫy, du canh du cư ở miền núi, vừa đảm bảo cung ứng lương thực vừa bảo vệ rừng đầu nguồn. Bên cạnh đó, cần đầu tư phát triển vùng cây công nghiệp, vừa để phục vụ sản xuất trong nước, vừa để gia tăng xuất khẩu.

Đối với lĩnh vực ngư nghiệp, cần tập trung đầu tư cho công tác khảo sát điều tra đánh giá nguồn lợi thủy sản, đồng thời đầu tư đóng tàu công suất lớn, công nghệ khai thác tiên tiến để phát triển mạnh các loại hình nuôi trồng thủy sản, phát triển nghề cá xa bờ. Đầu tư nâng cấp và hiện đại hóa cơ sở hạ tầng kỹ thuật nông thôn (đường giao thông, bưu chính, viễn thông, thủy lợi) để phát triển công nghiệp, ngành nghề và dịch vụ, làm tiền đề cho chuyên dịch cơ cấu nông thôn, tạo thêm việc làm, tăng thu nhập cho nông dân. Bên cạnh hình thức đầu tư trực tiếp từ ngân sách nhà nước, Ngân hàng Nhà nước và hệ thống ngân hàng thương mại cần tăng thêm các điểm giao dịch trên địa bàn nông thôn; đồng thời bổ sung nguồn vốn tín dụng ưu đãi cho các ngành nghề thu hút nhiều lao động, các dự án công nghệ phục vụ chế biến, bảo quản nông sản xuất khẩu nhằm giải quyết việc làm cho nông dân, thúc

đẩy chuyên đổi cơ cấu cây trồng và vật nuôi có lợi cho nông dân.

Xuất phát từ nông nghiệp đi lên, đổi mới từ nông nghiệp đã thực sự là cứu cánh, là bệ đỡ đưa đất nước vượt qua mấy cuộc khủng hoảng, góp phần chuyển đổi vị thế đất nước... nhưng trên thực tế người nông dân được hưởng lợi rất ít từ kết quả công cuộc đổi mới. Vì vậy, vấn đề đầu tư cho nông nghiệp nông thôn cả trong hiện tại và tương lai cần được ưu tiên hàng đầu.

Ưu đãi thuế thúc đẩy phát triển kinh tế tam nông

Ở các nước phát triển đều có chính sách thuế ưu đãi đặc biệt dành cho nông nghiệp nông thôn. Thậm chí một số quốc gia có điều kiện về kinh tế (Na Uy, Đan Mạch) còn dành phần lớn số thuế thu từ hoạt động khai thác tài nguyên quốc gia như dầu khí, khoáng sản đầu tư trực tiếp trở lại thông qua tài khoản của từng người dân, đảm bảo cho mọi tầng lớp dân cư đều được hưởng lợi từ kết quả sự nghiệp hiện đại hóa đất nước.

Đối với Việt Nam, chính sách thuế hiện hành đã có một số ưu đãi đối với lĩnh vực nông nghiệp nông thôn, nhưng chưa đồng bộ và khó thực hiện trong thực tiễn. Vì vậy, chính sách thuế cần tiếp tục nghiên cứu hoàn thiện theo hướng mở rộng diện ưu đãi, phù hợp với đặc thù nông nghiệp nông thôn, nhất là các khoản thu liên quan đến đất đai, đến sản xuất chế biến và bảo quản nông sản cùng các sắc thuế có liên quan đến người lao động thuộc lĩnh vực này.

Thứ nhất, cần tiếp tục kéo dài diện miễn thu tiền sử dụng đất nông nghiệp nhằm khuyến khích nông dân dồn điền đổi thửa, đẩy nhanh quá trình tích tụ ruộng đất ở nông thôn, tạo điều kiện hình thành các trang trại sản xuất hàng hóa quy mô

lớn. Đối với những mặt hàng nông sản có lợi thế xuất khẩu, cần quy hoạch thành vùng chuyên canh gắn với công nghiệp chế biến, ứng dụng công nghệ sinh học trong chọn và nhân giống, phát triển các mô hình sản xuất sạch công nghệ cao.

Thứ hai, thực hiện chính sách ưu đãi về đất đai, giảm thuế thu nhập doanh nghiệp đối với doanh nghiệp và hợp tác xã nông nghiệp để khuyến khích đầu tư vào nông nghiệp nông thôn, chuyển các ngành công nghiệp sử dụng nhiều lao động như da dầy, dệt may, chế biến... về nông thôn để thu hút lao động tại chỗ, vừa giảm dần tỷ lệ sơ chế chuyển sang chế biến sâu, đem lại giá trị gia tăng, nâng cao lợi thế cạnh tranh.

Thứ ba, giảm tiền thuê đất và miễn thuế thu nhập cá nhân để thu hút các nhà khoa học trong lĩnh vực công nghệ cao, những chuyên gia đến công tác ở nông thôn nhằm mở rộng các loại hình dịch vụ phục vụ nông nghiệp như dịch vụ tài chính, bảo hiểm, hình thành các cơ sở cung cấp vật tư nông nghiệp, dịch vụ vận tải, thú y. Xây dựng và phát triển thị trường lao động nông thôn, phát triển hệ thống đào tạo dạy nghề, tạo việc làm mới cho nông dân.

Thứ tư, tiếp tục rà soát các khoản phí, lệ phí mà nông dân phải đóng góp khi cung cấp các dịch vụ công để xem xét điều chỉnh, đồng thời bãi bỏ những khoản thu sai, vượt thẩm quyền.

Nông nghiệp, nông thôn hiện nay đang được xem như hình ảnh thu nhỏ đặc trưng nhất cho phương thức phát triển mới, vừa tạo ra được nhiều loại sản phẩm thiết yếu, tạo ra giá trị kinh tế, vừa thu hút nhiều lao động nhưng lại thân thiện với môi trường, với cộng đồng. Đó là nền tảng cho sự phát triển bền vững, cả hiện tại lẫn tương lai. Mới đây, khi làm việc với Hội

Nông dân Việt Nam Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh: Nông nghiệp nông thôn phải được giải quyết đồng bộ, đặt trong mối quan hệ tổng thể của tiến trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước. Tổng Bí thư chỉ rõ, cần quan tâm đào tạo bồi dưỡng nâng cao trình độ, trang bị kiến thức cho nông dân, tạo điều kiện để nông dân phát huy vai trò làm chủ của mình. Đó chính là điều cốt lõi./.

Tài liệu tham khảo

- 1 Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ X, XI, XII
- 2 Nghị quyết 26/2007 của Ban chấp hành Trung ương Đảng về nông nghiệp nông thôn, nông dân;
- 3 Nghị quyết số 26/2012/QH13 của Quốc hội;
- 4 Luật Thuế sử dụng đất nông nghiệp, Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp, Luật Thuế thu nhập cá nhân;
- 5 Báo cáo thường niên của Bộ Tài chính về thu - chi ngân sách nhà nước.

Ngày nhận bài: 31/08/2020